

Strategi 2011–2015

IKT-strategi for justissektoren



JUSTIS- OG POLITIDEPARTEMENTET

Forord

Jeg er opptatt av økt samhandling innad i justissektoren og med andre i forvaltningen for å oppnå målsettingen om en mer effektiv justissektor.

For virksomhetenes arbeid med å bidra til trygghet i samfunnet er IKT ofte av avgjørende betydning for at oppgavene kan løses.

Hovedmål for strategiperioden er effektiv samhandling, god informasjonssikkerhet og god styrings- og beslutningsinformasjon. Det er avgjørende at virksomhetene i sektor aktivt bidrar i arbeidet og prioriterer nødvendige ressurser til IKT-utvikling.

Justisdepartementet vil ha tett oppfølging av strategien i styringsdialogen og koordinering av utviklingen på tvers av virksomheter i justissektoren vil være særlig viktig i strategiperioden.

Oslo, 7. juli 2011

Knut Storberget
Justisminister

Innhold

1	Formål	4
2	Bakgrunn	4
3	Rammebetingelser	5
4	Hovedmål for perioden 2011–2015.....	7
4.1	Hovedmål 1 – Effektiv samhandling	7
4.2	Hovedmål 2 - God informasjonssikkerhet.....	9
4.3	Hovedmål 3 – God styrings- og beslutningsinformasjon.....	10
5	Styring og samordning av IKT-utviklingen i justissektoren.....	11

1 Formål

I denne strategien gis Justisdepartementets overordnede føringer for utvikling av informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT) for samtlige virksomheter i justissektoren. Strategien beskriver hovedmål, delmål og prioriterte tiltak for perioden 2011-2015.

Justissektoren består av svært ulikeartede virksomheter med ulike forutsetninger og modenhetsnivå når det gjelder anvendelse av teknologi. Innenfor den enkelte virksomhet kan det derfor være utfordrende å nå strategiens mål fullt ut. Målene skal likevel være førende for all IKT-utvikling i justissektoren.

Den enkelte virksomhet har ansvaret for å følge opp strategien gjennom konkrete tiltak. Den primære målgruppen for strategien er derfor etatsledere og andre virksomhetsledere i sektor. Justisdepartementet skal følge opp strategien i styringsdialogen med virksomhetene.

IKT er et sentralt virkemiddel for å oppnå mål for sektor og den enkelte virksomhet. Strategien skal bidra til å nå følgende av Regjeringens hovedmål for justissektoren¹:

- redusert kriminalitet
- økt trygghet og samfunnsikkerhet
- en mer effektiv justissektor
- god rettssikkerhet for individer og grupper

2 Bakgrunn

IKT skal bidra til å utvikle og understøtte virksomhetenes oppgaveløsning, arbeidsprosesser og behov for styrings- og beslutningsinformasjon. Det er lagt ned et betydelig arbeid i å berede grunnen for utvikling av nye elektroniske løsninger i justissektoren. Arbeidsprosesser og informasjonsflyt er kartlagt på vesentlige områder, og det er utarbeidet felles arkitekturprinsipper. På straffesaksområdet er det etablert felles infrastruktur for samhandling i straffesakskjeden².

Mange av IKT-løsningene er likevel basert på teknologi som er utdatert og til hinder for effektiv elektronisk samhandling i og imellom virksomhetene i sektor og med andre. Når rammebetingelsene endrer seg, f.eks. ved nye eller endrede lover, er det ofte svært ressurskrevende og vanskelig å tilpasse eksisterende IKT-løsninger til de nye rammebetingelsene. Dette har bl.a. medført at ikrafttredelse av lovvedtak har blitt utsatt

¹ Se [Prop. 1 S \(2010-2011\)](#), del I, kapittel 1.2

² Se kapittel 4.1, siste avsnitt

i påvente av nødvendige tilpasninger av virksomhetenes IKT-løsninger³. Det er derfor viktig å utvikle IKT-løsninger som enklere, raskere og rimeligere kan endres i tråd med nye behov.

Politiet er den virksomheten som har flest grenseflater til sektorens øvrige virksomheter. For å oppnå målsettingene i denne strategien er det viktig at politiet gjennomfører nødvendig fornying av sine IKT-løsninger.

Ansvar for utvikling og fornyelse av IKT-porteføljen tilligger den enkelte virksomhet. Virksomhetene må prioritere en kontinuerlig og planmessig IKT-utvikling ved å avsette nødvendige ressurser som personell, kompetanse, styringssystemer og midler. Det vil være ressursbesparende over tid. IKT-utvikling er nødvendig både for effektiv drift av den enkelte virksomhet og for effektiv samhandling med andre.

I praksis har det vist seg vanskelig å få til en godt koordinert IKT-utvikling mellom virksomhetene. Noe av årsaken til dette kan ligge i virksomhetenes autonomi. Fordelene ved å investere i IKT ligger ofte frem i tid og kommer ofte også andre til gode enn virksomhetene som har båret kostnadene. Det er derfor nødvendig med bedre insitamenter og sterkere grad av involvering og gjensidig forpliktelse mellom virksomhetene. Denne strategien angir retning for hvordan IKT skal forankres bedre i departementets og virksomhetenes styringssystemer.

3 Rammebetingelser

IKT-strategi for justissektoren er forankret i Regjeringens IKT-politikk slik den bl.a. er formulert i [St.meld. nr. 17 \(2006-2007\)](#), *Eit informasjonssamfunn for alle*, og i regjeringens initiativ til fornying og omstilling av offentlig sektor, [eNorge 2009](#). Også [St.meld. nr. 19 \(2008-2009\)](#), *Ei forvaltning for demokrati og fellesskap*, og [rundskriv P4/2010](#), *Samordning og styring av IKT-relaterte investeringer i staten*, legger rammer for IKT-utviklingen på justisområdet.

³ Et eksempel er utfordringene knyttet til å få på plass IKT-løsninger som er nødvendig for at straffeloven av 2005 kan tre i kraft. At ikrafttredelse av lovvedtak i flere tilfeller har vært utsatt i påvente av ressurskrevende tilpasninger av sektorens IKT-systemer, er ikke tilfredsstillende.

Regjeringens IKT-politikk skal bidra til utvikling av flere og bedre elektroniske tjenester i og mellom offentlige virksomheter, med publikum og andre. Slike tjenester skal baseres på standarder som fremmer interoperabilitet og samhandling på tvers av virksomhetsområder og teknologier. [Nasjonale standarder](#)⁴, herunder teknologiske, semantiske og organisatoriske standarder, skal legges til grunn for arbeidet. I tillegg til obligatoriske standarder⁵, skal virksomhetene i sektor søke å etterleve retningslinjer og forslag til standarder fra [Standardiseringsrådet](#). På områder som ikke er dekket av forskriften skal virksomhetene i fellesskap søke å enes om bruk av internasjonalt anerkjente standarder.

Interoperabilitet:

Organisatoriske, juridiske, semantiske og tekniske forhold som fremmer elektronisk samhandling

Virksomhetene skal legge prinsippene i *Felles IKT-arkitektur i offentlig sektor*⁶ til grunn for arbeidet med IKT i justissektoren. Felles IKT-arkitektur er en forutsetning for en effektiv offentlig sektor som bl.a. kjennetegnes av godt samarbeid og fleksible og robuste IKT-løsninger. Den store fordelen ved arkitekturprinsippene er mulighetene for gjenbruk. For justissektoren vil det si at delsektorene kan benytte hverandres tjenester og at fellestjenester kan etableres for sektor⁷.

⁴ Se <http://standard.difi.no/forvaltningsstandarder>

⁵ Se [forskrift om IT-standarder i offentlig forvaltning](#)

⁶ Se [St. meld nr. 19 \(2008-2009\) Ei forvaltning for demokrati og fellesskap, kap. 6.5.2.](#)

⁷ Fellestjenester kan f.eks. være tilgang til (domstolenes) avgjørelser og tilgang til strukturert og definert regelverk (se side 7, Delmål: Strukturert og definert informasjon)

4 Hovedmål for perioden 2011–2015

Følgende hovedmål for IKT i justissektoren skal bidra til å nå Justisdepartementets og virksomhetenes overordnede målsettinger:

- Effektiv samhandling
- God informasjonssikkerhet
- God styrings- og beslutningsinformasjon

4.1 Hovedmål 1 – Effektiv samhandling

Virksomhetene i justissektoren forvalter og gjør bruk av store mengder informasjon. Ved at det legges til rette for deling, gjenbruk og sammenstilling av informasjon i og imellom virksomhetene, vil en kunne oppnå økt kvalitet og en mer effektiv samhandling.

Det er et mål at informasjon registreres og kvalitetssikres bare én gang, og deles og gjenbrukes på tvers av saks- og virksomhetsområder. Elektronisk samhandling betinger interoperabilitet - både juridiske, semantiske og teknologiske forhold må understøtte løsningene.

Justisnett er etablert som en felles infrastruktur med tilfredsstillende sikkerhet for elektronisk samhandling i straffesakskjeden. Oppbyggingen av nettet er fleksibelt og kan bygges ut til å omfatte flere virksomhetsområder og brukere.

Delmål: Løsninger for elektronisk samhandling

Løsninger for elektronisk samhandling skal bidra til:

- Bedre service og mer effektive arbeidsprosesser
- Redusert behov for tidkrevende manuelt arbeid
- Redusert bruk av e-post og telefaks
- Redusert behov for papirbaserte dokumenter og arkiver

Prioriterte tiltak

- Dele og utveksle strukturert og definert informasjon i og mellom virksomhetene og med andre
- Vurdere bruk av Justisnett til informasjonsutveksling med flere virksomheter i justissektoren
- Avvikle papirbasert informasjons- og saksbehandling der elektroniske løsninger er etablert og papirbaserte løsninger kan avvikles
- Vurdere behov for endringer i arbeidsprosesser, regelverk og rutiner for å fremme effektiv og sikker samhandling

Delmål: Strukturert og definert informasjon

Strukturert og definert elektronisk informasjon skal bidra til:

- Gjenbruk av informasjon på tvers av virksomhetsområder
- Bedre informasjonskvalitet
- Mulighet for å benytte data som grunnlag for analyse og statistikk på tvers av virksomhetsområder

Elektroniske samhandlingsløsninger med deling av informasjon fordrer at informasjonen er entydig strukturert og definert⁸. Det er derfor behov for et samarbeid i sektor om strukturering og definering av informasjon som skal benyttes i samhandlingen. Dette vil gjelde uavhengig av om informasjonskilden er virksomheter innenfor eller utenfor⁹ justissektoren.

Formelt regelverk (lover og forskrifter) er eksempel på informasjon virksomhetene i sektor ofte må basere sin oppgaveløsning på. Dette er særlig tydelig på straffesaksområdet, men gjelder også innen andre områder. Presis henvisning til lover og forskrifter danner hjemmelsgrunnlag for viktige og inngripende beslutninger – f.eks. ved tiltale og dom. I dag fremkommer slike henvisninger som oftest i form av prosatekst i dokumenter. Dette gir begrensede muligheter for å dele og gjenbruke informasjon om regelverk og lovreferanser på tvers av virksomhetene og anvende dette som grunnlag for statistikk og analyser. Det gir også begrensede muligheter for å utvikle strukturerte avgjørelser¹⁰. Utvikling av tjenester for ensartet og entydig registrering og bruk av regelverk og lovreferanser er derfor viktig i strategiperioden.

Utvikling og utvidet bruk av fellestjenester skal fremme elektronisk samhandling, effektivisere arbeidet og bedre informasjonskvaliteten.

Prioriterte tiltak

- Strukturere og definere informasjon som benyttes i elektronisk samhandling
- Utvikle tjenester for tilgang til strukturert og definert informasjon, bl.a. avgjørelser
- Utvikle fellestjeneste for tilgang til regelverk i strukturert og definert form¹¹
- Vurdere behovet for utvikling av tjenester og fellestjenester på andre områder

⁸ Gjerne omtalt som metadata, dvs. data som definerer og beskriver andre data ("data om data").

⁹ Eksterne informasjonskilder er f.eks. folkeregisteret og foretaksregisteret.

¹⁰ F.eks. forvaltningsavgjørelser, påtaleavgjørelser og avgjørelser fattet av domstolene (dom, kjennelse og beslutninger).

¹¹ Jf. Justisdepartementets [datamodell for strukturering av avgjørelser, lover og forskrifter](#).

4.2 Hovedmål 2 - God informasjonssikkerhet

God informasjonssikkerhet skal bidra til:

- Etterlevelse av formelle og virksomhetspålagte krav til informasjonssikkerhet
- Elektronisk samhandling basert på "begrunnet tillit", dvs. at sikkerhetsarbeidet er dokumentert og etterrettelig
- Skjerming av beskyttelsesverdig informasjon - offentlig informasjon tilgjengeliggjøres
- Styrket rettssikkerhet og personvern
- Redusert sårbarhet i virksomheten og økt trygghet i organisasjonen

Informasjonsfellesskapet i justissektoren er stort. Deling av informasjon må baseres på begrunnet tillit til at formelle og virksomhetsfastsatte krav til informasjonssikkerhet blir ivarettatt av aktørene. Tiltakene skal sikre felles og omforente sikkerhetsnivåer og sikkerhetstiltak ved elektronisk samhandling.

Informasjonen kan inneholde personsensitive opplysninger eller informasjon som er beskyttelsesverdig av andre grunner. Mangelfulle krav til konfidensialitet, integritet/kvalitet og tilgjengelighet til informasjon kan få alvorlige konsekvenser for så vel den opplysningene direkte angår som for tredjepersoner eller virksomheten selv.

Gode styringssystemer og kultur for informasjonssikkerhet er viktige mål som vil kreve både kompetanse, lederskap og klare ansvarlinjer i virksomhetene.

Prioriterte tiltak:

- Virksomhetene skal etablere styringssystemer for informasjonssikkerhet
- Gjennomføre klassifisering og verdivurdering av Informasjon og systemer, jf. [Nasjonale retningslinjer for å styrke informasjonssikkerheten](#)¹²
- Etablere møteplass for kunnskapsdeling og erfaringsutveksling i sektor
- Opprette IKT-responsmiljø i justissektoren (Justis-CSIRT¹³)
- Etablere løsninger for sikker bruker- og tilgangsstyring (IAM)¹⁴ til IKT-ressurser

¹² Se <http://www.regjeringen.no/nb/dep/fad/dok/lover-og-regler/retningslinjer/2007/nasjonale-retningslinjer-for-informasjon.html?id=492953>

¹³ CSIRT - Computer Security Incident Response Team

¹⁴ IAM - Identity and Access Management

4.3 Hovedmål 3 – God styrings- og beslutningsinformasjon

Utvikling og anvendelse av IKT i justissektoren skal understøtte politiske, administrative, strategiske og faglige/operative behov for god styrings- og beslutningsinformasjon. Mye av informasjonen som kan gi grunnlag for kunnskapsbaserte styrings- og beslutningsformål og statistisk analyse er i dag papirbasert eller ustrukturert elektronisk informasjon. Elektronisk samhandling basert på strukturert informasjon vil gjøre det mulig å sammenstille og analysere informasjonen innenfor og på tvers av saks- og virksomhetsområder. Dette fordrer tilgjengelighet til informasjon fra virksomhetenes IKT-systemer i strukturert og definert form, jf. hovedmål 1.

God styrings- og beslutningsinformasjon skal bidra til:

- økt måloppnåelse i justissektoren
- bedre utnyttelse av justissektorens samlede ressurser

Prioriterte tiltak

- Virksomhetene skal beskrive og dokumentere behov for styrings- og beslutningsinformasjon ved utvikling av IKT-løsninger
- Vurdere løsninger for effektivt å kunne sammenstille og analysere informasjon i og mellom virksomhetene i justissektoren

5 Styring og samordning av IKT-utviklingen i justissektoren

IKT er et av flere virkemidler for å nå Regjeringens hovedmål for justissektoren. Hver virksomhet er ansvarlig for drift, utvikling og sikring av sine IKT-systemer.

Justisdepartementet skal følge opp strategiens mål og tiltak gjennom styringsdialogen, herunder tilpassing av krav og rapportering i tildelingsbrev og annen formell styringsdialog.

Et hvert IKT-prosjekt krever en egen tilnærming og tilpasset grad av samordning på departementsnivå. I styringsdialogen skal departementet legge særlig vekt på oppfølging av strategisk viktige og store IKT-prosjekter og tiltak som har betydning for denne strategiens hovedmål.

IKT-styret for justissektoren

Justisdepartementets styring av IKT foregår i den ordinære styringsdialogen fra fagavdeling til underliggende virksomhet. For å gi et bedre grunnlag for en koordinert etatsstyring av IKT skal det etableres et IKT-styre for justissektoren. I dette forumet skal departementet og etatsledere møtes for å vurdere utviklingstiltak og bidra til at koordineringsbehov blir ivarettatt. IKT-styret skal ha oversikt over fremdrift og status i sentrale IKT-utviklingsprosjekter.

Møtene i IKT-styret ledes av Justisdepartementet med deltagelse fra virksomhetslederne i Domstolsadministrasjonen, Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, Kriminalomsorgens sentrale forvaltning, Politidirektoratet og Utlendingsdirektoratet.

For å sikre god koordinering og informasjon- og kunnskapsdeling på virksomhetsnivå, etablerer departementet to fora; IKT-lederforum og Forum for informasjonssikkerhet.

IKT-lederforum

- Deltakelse fra sektorens IKT-ledere (avdelingsdirektørnivå) som har ansvar for planlegging og gjennomføring av IKT-utviklingsprosjektene
- Skal gjennomgå status for sentrale IKT-utviklingsprosjekter, identifisere behov for samarbeid og ivareta samhandling.
- Det kan etableres hensiktsmessige faggrupper etter behov, f.eks. for Stifinner¹⁵ og IAM¹⁶
- Departementet utpeker hvilken virksomhet som skal lede forumet. Det kan være behov for at oppgaven rullerer mellom virksomhetene.
- Departementet er observatør i forumet

¹⁵ Løsning for elektronisk overføring av saker mellom ulike virksomheter (politiet, domstolene og kriminalomsorgen)

¹⁶ Se fotnote 14

Forum for informasjonssikkerhet

- Deltakelse fra virksomhetene i justissektoren.
- Drøfte og dele utfordringer, krav og tiltak knyttet til informasjonssikkerhet.
- Ledelse og sekretariatsansvaret for denne gruppen legges til CSIRT (Computer Security Incident Response Team) i justissektoren (Justis-CSIRT) som er under etablering av POD/PDMT¹⁷.
- Det er etablert egne samordningsfora for oppfølging av nasjonale retningslinjer for informasjonssikkerhet (inkl. strategi for cybersikkerhet) på departements- og virksomhetsnivå, mens Forum for informasjonssikkerhet skal følge opp retningslinjene på operativt nivå i justissektoren. Justis-CSIRT skal ha et nært samarbeid med Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM)/NorCERT¹⁸.

¹⁷ Politidirektoratet/Politiets data- og materielltjeneste

¹⁸ **Norwegian Computer Emergency Response Team**. Nasjonalt senter for håndtering av alvorlige dataangrep mot samfunnskritisk infrastruktur og informasjon

Utgitt av:
Justis- og politidepartementet